

ἀτονιάρεις ἐπίθ. Δ.Κρήτ. Οὐδ. ἀτονιάρικο Δ.Κρήτ.
Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀτονία καὶ τῆς καταλ. -ιάρεις.
Ἀδύνατος, ἰσχνός, ἀπαχός, ἐπὶ ζώων: Ἀτονιάρικα ὄζα.

ἀτονιάρω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀτονία καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-άρω. Ἡ λ. καὶ ἐν Ἑρωτοκρ. Πβ. Β 1019 (ἐκδ. ΣΞαν-
θουδ.) «δὲν εἶν' πρεπὸ τοῦ Ρώκριτου νὰ στέκη ν' ἀτο-
νιάρη».

Ἀτονιάρω, ὁ ἰδ.

ἄτονος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄτονος.

1) Ὁ χωρὶς ἔντασιν, ἐξησθενημένος, ἀδύνατος: Ἀτονο
βλέμμα. Ἀτονη ματιά. Ἀτονη ἔκφρασις. 2) Ἐν τῇ γεω-
ματικῇ ὁ μὴ φέρων τόνον, ὁ μὴ τονούμενος: Ἀτονη λέξις
-συλλαβή. Ἀτονα φωνήεντα.

ἀτονῶ λόγ. σύνηθ. ἀτονάω Καλαβρ. (Μπόβ.) Κε-
φαλλ. ἀτονάων Μακεδ. (Θεσσαλον.) ἀτονίζω Πελοπ.
(Οἶν.) — Λεξ. Περιδ. Βυζ. Μπριγκ. ἀτονίζον Στερελλ.
(Αἰτωλ.) ἀτονίζω Παξ. ἀτονίτιζω Καλαβρ. (Μπόβ.)

Τὸ ἀρχ. ἀτονῶ.

1) Πάσχω ἀτονίαν, ἀδυνατῶ, ἐξαντλοῦμαι σύνηθ.: Ἀ-
τόνησε πολὺν ὁ ἄρρωστος. Σὲ βλέπω πολὺν ἀτονισμένο. Καὶ
μειβ. καθιστῶ τινα ἀσθενῆ, ἐξαντλῶ σύνηθ.: Οἱ καταχρή-
σεις ἀτονίζουν τὸ σῶμα. 2) Λιποθυμῶ Μακεδ. (Θεσσαλον.)

3) Κοπιάζω πολὺν πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργου τινὸς Παξ —
Λεξ. Δημητρ.: Ἀιτόνησα ν' ἀνεβῶ τὸ βουνό. Ἀιτόνησα νὰ σὲ
δῶ νὰ ῥθῆς, γυιέ μου Λεξ. Δημητρ.

ἄτοπα ἐπίρρ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (*Οφ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄτοπος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Ἀτόπως, ἀπρεπῶς, κακῶς ἐνθ' ἂν.: Μίλησε - φέρεθηκε
ἄτοπα σύνηθ. Ἀτοπα ἐποίτε *Οφ. Συνών. ἄδρομα. Πβ.
ἀταίριαστα.

ἄτοπος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. ἄτοπο Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄτοπος.

Ὁ μὴ ἔχων τὸν τόπον του, παράλογος, ἀπρεπῆς σύνηθ.:
Ἀτοπη ἀστειότητα - παρατήρησι - σκέψι. Ἀτοπα λόγια. Γίνον-
ται πολλὰ ἄτοπα. Κάνω - λέγω ἄτοπα. Συνών. ἄδρομος.

-άτορας κατάλ. πολλαχ.

Ἀπεσπίασθη ἐκ τῶν εἰς -άτορας οὐσιαστικῶν, ἃ ἐκ
τῶν ἀρχ. εἰς -άτωρ, οἷον: αὐτοκράτορας, κοσμο-
κράτορας, παντοκράτορας κττ., καθ' ἃ καὶ τὰ νεώ-
τερα κλειδοκράτορας, στομοκράτορας.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται οὐσιαστικά ἐξ οὐσιαστικῶν ἢ
ρημάτων ἢ ἐπιρρημάτων δηλοῦντα συνήθως ἀξιώματι ἢ
τὸν δρῶντα, οἷον: ἄλογο - ἀλογάτορας, ἀναστάτης - ἀναστά-
τορας, ἀνέμη - ἀνεμάτορας, ἀποστολή - ἀποστολάτορας, μαγαζί
- μαγαζάτορας, νοίκι - νοικάτορας, παιγνίδι - παιγνιδιάτορας,
ἀρμέγω - ἀρμεγάτορας, βαθγὰ - βαθγάτορας, βλέπω - βλεπάτο-
ρας κττ.

ἀτόρνευτος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. κ.ά.)

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀτόρνευτος.

1) Ὁ μὴ τορνευμένος, ὁ μὴ δουλευμένος εἰς τόρνον,
ἐπὶ ξύλου σύνηθ. 2) Ἀκόσμητος, ἀκαλλώπιστος, ἀποί-
κιλος Πόντ. (Κερασ. Τραπ. κ.ά.): Δεστὶν ἀτόρνευτον (δεστὶν
= κανάτα) Τραπ. Συνών. ἄτορνος.

ἀτορνεψία ἢ, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀτόρνευτος.

Τὸ νὰ εἶναι τι ἀτόρνευτον.

ἄτορνος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄτορνος Πελοπ. (*Αράχ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. τόρνος.

Ἀτόρνευτος 2, ὁ ἰδ.: Σκουτὶ ἄτορνο.

-ἄτος κατάλ. σύνηθ. -ἄτους βόρ. ἰδιώμ. Οὐδ.
πληθ. -ἄτα Κεφαλλ.

Ἡ μεσν. κατάλ. -ἄτος, ἥτις ἐκ τῆς Λατιν. καταλ. -atus.
Πβ. Γ' Χατζιδ. ΜΝΕ 1, 422.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται 1) Ἐπίθετα α) Ἐξ οὐσι-
αστικῶν δηλοῦντα (α) Τὸν ἔχοντα τὸ ὑπὸ τοῦ οὐσιαστι-
κοῦ σημαινόμενον, οἷον: ἀμύγδαλο - ἀμυγδαλᾶτος, ἀργυροζώ-
ναρο - ἀργυροζωναράτος, δρόσο - δροσᾶτος, ζάχαρι - ζαχαράτος,
κρασί - κρασᾶτος, μέλι - μελᾶτος, μόσκος - μοσκάτος, μυρωδιά
- μυρωδάτος, ξίδι - ξιδᾶτος κττ. (β) Τὸ σχῆμα αὐτοῦ, οἷον:
ἀγγούρι - ἀγγουράτος, ἀγκίστρι - ἀγκιστρᾶτος, ἀπίδι - ἀπιδᾶτος,
λαγύνη - λαγυνᾶτος κττ. (γ) Τὸν ὅμοιον ἐν γένει πρὸς τὸ
πρωτότυπον, οἷον: ἀφρός - ἀφράτος. β) Ἐξ ἐπιθέτων
δηλοῦντα τὸν ἔχοντα τὴν ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐκφραζο-
μένην ιδιότητα, οἷον: ἄτιμος - ἀτιμᾶτος. γ) Ἐξ ἐπιθέτων
καὶ οὐσιαστικῶν δηλοῦντα τὸν ἔχοντα τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκ-
φραζομένην ἔννοιαν, οἷον: ἄσπρο δάχτυλο - ἀσπροδαχτυλᾶ-
τος, ἄσπρο μάγουλο - ἀσπρομαγουλᾶτος, ἄσπρο μελίγχι - ἀσπρο-
μελιγγᾶτος κττ. δ) Ἐκ ρημάτων δηλοῦντα τὸν δρῶντα
ἢ τι παρόμοιον καὶ ἰσοδυναμοῦντα πρὸς παρακείμενον
μετοχῆς, οἷον: τρέχω - τρεχᾶτος, φεύγω - φευγᾶτος, χορταίνω
- χορταῖος κττ. 2) Πατρωνυμικά, οἷον: Ἀλέξαντρος - Ἀλε-
ξαντράτος, Λωρέντζος - Λωρεντζᾶτος, Τζαννέτος - Τζαννεῖος
κττ. Κεφαλλ.

ἀτοῦ τό, σύνηθ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. à tout.

1) Ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ τὸ κερδίζον χαρτίον, τὸ κόζι
σύνηθ.: Παίζω χαρτὶ ἀτοῦ. Παίζω τὸ ρῆγα ἀτοῦ. Τὰ ἀτοῦ
εἶναι κοῦπες. || Φρ. Ἀτοῦ (ἐπὶ ἐπιμονῆς, οἷον: ἐγὼ σοῦ
μιλῶ κ' σὺν ἀτοῦ!) 2) Μεταφ. μέσον ἐπιτυχίας σύνηθ.:
Ἐχει πολλὰ ἀτοῦ. Ἐπαιξε - ἔχασε καὶ τὸ τελευταῖο του ἀτοῦ.

ἀτούλωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀδούλωτος Πόντ. (Κρώμν.
Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. τουλωτός.

Ὁ μὴ σιωπῶν, ἀνήσυχος, ζωηρός, ἄτακτος: Ἀδούλω-
τον μωρόν-παιδίον.

ἀτουμπάνιαστος ἐπίθ. Πελοπ. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τουμπανιαστός
< τουμπανιάζω.

Ὁ ἄνευ τυμπάνου καὶ μουσικῶν ὀργάνων τελεσθεὶς,
ἐπὶ γάμου πενιχροῦ: Γάμος ἀτουμπάνιαστος καὶ ἀσουρέλιαστος.
Πβ. ἀτουμπάνιστος.

ἀτουμπάνιστος ἐπίθ. Πελοπ. (Καρυά Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τουμπανιστός
< τουμπανίζω.

Ἐκεῖνος εἰς τοῦ ὁποίου τὸν γάμον δὲν ἐπαίχθησαν
τύμπανα, περιφρονητικῶς: Μωρ' ἀσουραύλιστη καὶ ἀτουμ-
πάνιστη, ἐμένα μὲ σουραυλίσανε καὶ μὲ τουμπανίσανε! Πβ.
ἀτουμπάνιαστος.

ἀτουφέκιστος ἐπίθ. σύνηθ. ἀδουφέκιστος σύνηθ.
ἀδουφέκιγος Πελοπ. (Σουδεν. Τρίκκ.) — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. τουφεκι-
στός < τουφεκίζω.

1) Ὁ μὴ τουφεκισθεὶς σύνηθ.: Δὲν ἄφησαν λαγὸ - πουλλὶ
ἀτουφέκιστο. Ἀφίνουν τέτοιους κακούργους ἀτουφέκιστους!
σύνηθ. Μῶφυγ' ὁ λαγὸς ἀδουφέκιγος Σουδεν. β) Ἐκεῖνος
τὸν ὅποιον δὲν εἶναι εὐκολον νὰ τουφεκίσῃ κανεὶς σύνηθ.:

